

İŞLETME ALANINDAKİ LİSANS VE ÖNLİSANS ÖĞRENCİLERİNİN ÖĞRENME YAKLAŞIMLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Yıldız AYANOĞLU, Doç.Dr., Gazi Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, yıldiz.ayanoglu@gazi.edu.tr
Ayşegül CİĞER, Yrd.Doç.Dr., Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, aysegulc@akdeniz.edu.tr
Hüseyin ABUHANOĞLU, Uzm., Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Sağlık Hizmetleri Yönetimi, habuhanoglu@gata.edu.tr
Sinan AYDIN, Öğr.Gör., Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO, sinan.aydin@dpu.edu.tr

ÖZET: Öğrenme yaklaşımı; öğrencinin kendi kendine öğrenmesini kolaylaştıran, öğrenmenin niteliğini belirleyen, öğrencinin öğrenme konusunu ele alma niyetine bağlı olarak ortaya çıkan yönelimini (anlam arama, ezberleme, vb.) ifade eden, ayrıca öğrencilerin nasıl öğrendiklerini ortaya çıkarmaya ve öğrenme süreçlerini geliştirmeye çalışan bir araçtır. Bu çalışma ile lisans ve önlisans eğitim düzeylerinde işletme alanında eğitim gören öğrencilerin sosyo-kültürel özellikleri ile öğrenme yaklaşımları arasında fark olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma, Gazi Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu İşletme Yönetimi ile Muhasebe ve Vergi Uygulamaları bölümlerinde eğitim gören 591 lisans ve önlisans öğrencisi üzerinde anket yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada Önder ve Beşoluk tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Düzenlenmiş İki Faktörlü Çalışma Süreci Ölçeği (R-SPQ-2F)" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda önlisans öğrencilerinin, lisans öğrencilerine nazaran yüzeysel öğrenmeyi daha fazla tercih ettikleri bulgularına ulaşılmıştır. Bunun nedeni önlisans öğrencilerinin orta öğretimleri sırasında benzer eğitimleri almış olmalarına ve eğitim süresinin kısa olmasının üzerlerindeki zaman baskısını artırmasına bağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Lisans, Önlisans, Öğrenme Yaklaşımları, Derin Öğrenme, Yüzeysel Öğrenme

LEARNING APPROACHES OF BACHELOR AND ASSOCIATE DEGREE STUDENTS IN BUSINESS ADMINISTRATION DEPARTMENT

ABSTRACT: In this study, it is aimed to investigate whether there is a difference between socio-cultural characteristics and learning approaches of bachelor and associate degree students studying in the department of business administration. The research was carried out on 591 students studying in Department of Business Administration under Faculty of Economics and Administrative Sciences within Gazi University (BA), Department of Business Management and Department of Accounting and Tax Application under School of Social Sciences within Akdeniz University (Associate Degree) by using a questionnaire. In the research, "Regulated Two-Factor Study Process Questionnaire (R-SPQ-2F)" for determining learning approaches was put to use. As a result of the study, it was found that associate degree students prefer the surface learning approach more with respect to undergraduate students. This could be caused by having received the similar education during the secondary school and being under time pressure because of having two-year of school time.

Keywords: undergraduate, associate degree, learning approaches, deep learning, surface learning

JEL Classification:A22, I21

1. Giriş

Hızla gelişen bilim, teknoloji ve çeşitlenen siyasi uygulamalar doğrultusunda, kişilerin sorumluluklarındaki alanlara yönelik sahip olmaları gereken bilgi, yıllar halinde artmaktadır. Ancak, bu artış kişinin tüm bilgiye sahip olmaya çalışması anlamına gelmemektedir. Bu gelişmeler sonucunda, yoğun bir şekilde ortaya çıkan bilgiye ulaşabilme, bilgiyi edinme, ortaya çıkan problemler karşısında bilgiyi kullanabilme ve tecrübelerinden yeni bilgi üretibilme becerisi kişi için önemli bir hale gelmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde hızla değişen mevzuat esaslarına uyabilme amacıyla, bilgiyi nerede bulacağını bilen, ulaştığı bilgi içerisinden amacına yönelik olanı seçebilen, verileri mesleği ile ilgili kuramlar doğrultusunda işleyebilen, olaylar arasında bağlantı kurabilen öğrencilerin; etkili öğrenmenin ve entelektüel işgörenlerin, yetiştirilebilmesi üniversitelerin temel görevleri arasına girmiştir. Etkili bir öğrenmenin ortaya koyulması için üniversiteler birçok faktörün yanı sıra öğrencilerin öğrenmeye nasıl yaklaşımlarını çözümlenmeli, müfredatlarını ve öğrenme ortamları bu yaklaşımlara göre planlamalıdır.

Öğrenme yaklaşımı; öğrencinin kendi kendine öğrenmesini kolaylaştıran (Özer,2002), öğrenmenin niteliğini belirleyen (Çalışkan, Yurt ve Aydın, 2013; Senemoğlu, 2011), öğrencinin öğrenme konusunu ele alırkenki niyetine bağlı olarak ortaya çıkan yönelimini (anlam arama, ezberleme, başarılı olma vb.) ifade eden (Ekinci, 2009) ayrıca, öğrencilerin nasıl öğrendiklerini ortaya çıkarmaya ve öğrenme süreçlerini geliştirmeye çalışan bir araçtır (Entwistle ve McCune, 2004).

Yaklaşımın alt boyutlarından olan derin öğrenme yaklaşımını benimseyen öğrenciler; öğrenmeyi, çalıştıkları konu ya da materyal açısından motive edici bir unsur olarak görür, öğrenilecek konunun altında yatan yapı ve anlamı anlamak, eleştirel kanıtları incelemek ve aktif yeni bilgiler üretme çabasında olurlar. Tüm bu gayretlerinin kendi gelişimleri için olduğunu bilirler. Yüzeysel yaklaşımı benimseyen öğrenciler ise sorumluluklarında bulunan konuyu ya da dersi tamamlamak ve başarısız olma korkusunu ortadan kaldırmak için çaba gösterirler. Yüzeysel öğrenenlerin amacı bağlantılı ya da birbiri ile ilgili olsun olmasın bütün bilgileri ezberleyerek ders yükümlülüklerini yerine getirmektir. Yüzeysel öğrenenler ders sonunda yapılan değerlendirmeleri endişe ile takip ederler (Choy, O'grady ve Rotgans, 2011; Emila, Bloomfield ve Rotern, 2012).

Daha kısa anlatım ile bazı öğrenciler bilgiyi ayrıntıları ile öğrenmeyi, konular arası ilişki kurmayı amaç edinirken, bazıları iyi not almak ve görevi yerine getirmeyi amaç edinirler (Altun, 2013, Biggs, Kember ve Leung, 2001, Yılmaz ve Orhan, 2011).

Öğrenmenin neden istenildiği; “güdü”yü, nasıl öğrenildiği ise; “strateji”yi, işaret etmektedir (Ellez ve Sezgin, 2002, Zhang ve Lambert, 2008). Öğrenmenin neden istenildiği yani güdü; öğrencinin öğrenmeye yaklaşımını, nasıl öğrendiği ise öğrencinin öğrenmeye yönelik stratejisini anlatmaktadır.

Bu yaklaşımlar çeşitli araştırmacılar tarafından farklı enstrümanlar veya envanterler kullanılarak ölçülmeye çalışılmıştır. Bu enstrümanlara; Entwistle ve Ramsten tarafından 1983’te geliştirilen Approaches to Study Inventory (ASI), Entwistle ve Tait tarafından geliştirilen Revize Edilmiş Çalışma Envanteri Yaklaşımı (RASI), Ramsden tarafından 1983’te geliştirilen Lancaster Approaches to Studying Questionnaire (LASQ), Vermunt tarafından 1992’de oluşturulmuş ve 1996’da güncellenmiş olan Inventory of Learning Styles (ILS), Biggs tarafından 1993’te geliştirilen Study Process Questionnaire (SPQ), Pintrich tarafından 1993’te oluşturulan Motivated Strategies for Learning Questionnaire (MSLQ), Tait, Entwistle ve McCune tarafından 1998’de oluşturulan Approaches to Study Skill Inventory for Students (ASSIST), Weinstein tarafından geliştirilen Learning an Study Strategies Inventory (LASSI), Kember, Biggs ve Leung tarafından 2001’de geliştirilmiş Düzenlenmiş İki Faktörlü Öğrenme Yaklaşımları Envanteri (R-2F-LPQ) örnek olarak gösterilebilir (Ak, 2008; Batu, Tetik ve Gürpınar, 2010; Chan, 2003).

Öğrenme ürününün niteliği açısından yaklaşımlar ele alındığında, yüzeysel öğrenme yaklaşımında ortalama bir başarıya en kısa yoldan en az çabayla ulaşılmasının amaçlanması, stratejik öğrenme yaklaşımında da öğrenme konusunu değerlendirme beklentilerine göre ele alma çabası üst düzey öğrenmelerin gerçekleşmesi açısından istendik durumlar değildir. Yüksek nitelikli öğrenme sonuçları derin öğrenme yaklaşımının tercih edilmesi ile ilişkili görülmektedir (Ekinci, Ekinci, 2011).

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile lisans ve önlisans eğitim düzeylerinde işletme alanında eğitim gören öğrencilerin sosyo-kültürel özellikleri ile öğrenme yaklaşımları arasında fark olup olmadığının araştırılması amaçlanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Gazi Üniversitesi bünyesinde bulunan İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü (Lisans), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu İşletme Yönetimi (Önlisans) ile Muhasebe ve Vergi Uygulamaları (Önlisans) bölümlerinde eğitim gören yaklaşık 2950 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada çalışma evrenine ulaşmak yerine örneklem seçimi yapılarak, daha kısa zamanda, daha ekonomik bir çaba ile yeterli temsil yeteneğine sahip verinin toplanabileceği değerlendirilmiştir. Araştırmada incelenen değişkenlerin okuldan okula farklılık gösterebileceği varsayımından hareketle (Sümbüloğlu, Sümbüloğlu ve Akyüz, 2005) örneklem yöntemi olarak “Tabakalı Rastgele Örneklem” yöntemi kullanılmıştır. Araştırma örneklemini, araştırma evreninden %95 güvenirlilik sınırları içinde ve %5’lik hata payı ile 340 kişi olarak belirlenmiştir. Ankete öğrenciler gönüllülük esasına göre katılmışlardır. Anket uygulama sürecinde toplamda 591 öğrenciye ulaşılarak %95 güvenirlilik sınırları içinde hata payı %3,61’e düşmüştür.

2.3. Gereç ve Yöntem

Araştırma kapsamında;

a. Öğrenme yaklaşımlarının belirlenmesine yönelik Biggs, Kember ve Leung tarafından 2001 yılında geliştirilen, Önder ve Beşoluk tarafından 2010 yılında Türkçe’ye uyarlanan “Düzenlenmiş İki Faktörlü Çalışma Süreci Ölçeği (R-SPQ-2F) kullanılmıştır (Beşoluk ve Önder, 2010), (Bknz.EK-1).

b. Ölçek derin öğrenme ve yüzeysel öğrenme olmak üzere iki yaklaşımdan oluşmaktadır. Her yaklaşım; 10’ar sorudan oluşmakta, kendi içerisinde güdü ve strateji alt boyutlarına ayrılmaktadır. Öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarının belirlenmesi amacıyla toplam puanlar ve ortalama puanlar kullanılmıştır. Bu anlamda derin öğrenme ve yüzeysel öğrenme yaklaşımdan alınabilecek en az puan (10x1=10), orta puan (10x3=30) ve en yüksek puanlar (10x5=50) değerlendirmede kullanılmıştır. Ortalama puanların orta puan olan 30’dan uzaklaşması öğrenme yaklaşımını tercih edilmesi anlamında kullanılmıştır.

c. İstatistiksel analizler için SPSS for Windows Ver. 15.0 ve MS-Excel 2007 kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler ortanca ve yüzde şeklinde gösterilmiştir. Bu amaçla değişkenler sayı ve % olarak ifade edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluk testleri “Shapiro-Wilk Testi” ile yapılmıştır. Veriler parametrik test varsayımlarını yerine getirmediğinden, ikiden fazla çalışma grupları arasındaki farklılıkları bulabilmek amacıyla, nonparametrik test olan “Kruskal-Wallis” testi kullanılmıştır. Analiz sonucunda fark bulunduğu durumlarda ise, farklılık kaynağının belirlenmesinde “Bonferroni Düzeltmeli Mann-Whitney U” ve ikili karşılaştırmalarda “Mann-Whitney U” testi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğine yönelik Cronbach’s Alpha değerleri hesaplanmıştır. Çalışmanın tamamındaki istatistiksel kararlar $p \leq ,05$ seviyesi anlamlı farkın göstergesi olarak kabul edilmiştir.

ç. Anket gönüllülük esasına göre gerçekleştirilmiş, öğrenci için herhangi bir motivasyon aracı (not ve benzeri) kullanılmamıştır.

d. Araştırma 2013 Mayıs-Nisan aylarında yürütülmüştür.

2.4. Ölçeğin Güvenilirliği

Cronbach Alfa, ölçekteki maddelerin birbirleriyle ilişkilerinin ne kadar iyi olduğunu belirleyen istatistiksel bir testtir. Maddelerin iç korelasyonu (tutarlılığı) düşükse, ölçeğin güvenilirliği de düşüktür, korelasyon yüksekse maddelerin temel yapıyı aynı oranda ölçtüğü kabul edilmektedir.

Bazı kaynaklar, kabaca 0,8 Cronbach Alfa değerinin ölçeğin güvenilir olduğuna işaret ettiğini belirtmektedir. Genellikle de Cronbach Alfa değerinin 0,00-0,39 arası “ölçek güvenilir değil”, 0,40-0,59 arası “ölçek düşük güvenilirlikte”, 0,60-0,79 arası “ölçek oldukça güvenilir” ve 0,80-1,00 arası “ölçek yüksek güvenilirlikte” şeklinde yorumlanmaktadır.

Araştırmada kullanılan ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,699 olarak bulunmuştur. Ayrıca, ölçeğin boyutlarına ilişkin Cronbach Alfa değerleri de hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarıyla birlikte Cronbach Alfa değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Ölçeğin Geçerlilik ve Güvenilirliği

Ölçekler ve Alt Boyutları	Orijinal Ölçek	
	Soru Sayısı	Cronbach Alfa Değerleri
Öğrenme Yaklaşımı	20	0,699
Derin Öğrenme	10	0,768
Derin Günü	5	0,655
Derin Strateji	5	0,566
Yüzeysel Öğrenme	10	0,713
Yüzeysel Günü	5	0,611
Yüzeysel Strateji	5	0,493

3. Bulgular

3.1. Sosyo-Kültürel Özelliklerin Dağılımı

Araştırmada örneklem grubunun cinsiyet, sınıf, yaş, üniversite sınavında kaçınıcı tercihten kazandığı, aile gelir düzeyi, anne-babanın hayatta olup olmadıkları, anne-babanın eğitim durumları, kardeş sayısı, ailenin yaşadığı yer, öğrencinin kaldığı yer ve geçinmek için harcadıkları harçlık tutarına ilişkin veriler elde edilmiştir. İstatistiksel analizlerin daha kolay ve sağlıklı yapılabilmesi için bazı sosyo-kültürel özellikler gruplar altında toplanarak verilmiştir. Öğrencilerin demografik özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Ankete katılan öğrenci profiline bakıldığında yaklaşık %60’ının kız olduğu, %95’inin anne baba ile birlikte aile bütünlüğü içinde yaşadığı, %42’si ailenin ikamet ettiği yerin dışında okuduğu, çoğunluğunun iki veya üç kardeş olduğu ve 500 TL ve altında aylık harcama yaptığı görülmektedir.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

Demografik Özellikler	Lisans		Önlisans		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Cinsiyet	379	100	212	100	591	100
Erkek	152	40,1	89	42,0	241	40,8
Kız	227	59,9	123	58,0	350	59,2
Kaçıncı Tercih	368	100	204	100	572	100
<5	193	52,4	137	67,2	330	57,7
6 -14	129	35,1	45	22,1	174	30,4
>15	46	12,5	22	10,8	68	11,9
Sınıflar	379	100	212	100	590	100
1	70	18,5	83	39,3	153	25,9
2	63	16,6	128	60,7	191	32,4
3	115	30,3	0	0	115	19,5
4	135	34,6	0	0	131	22,2
Yaş	379	100	212	100	591	100
<=21	144	37,99	162	76,42	306	51,78
>21	235	62,01	50	23,58	285	48,22
Aile Gelir Düzeyi (TL)	373	98,4	208	100	581	100
<2000	138	36,4	146	70,2	284	48,9
≥2000	235	62,0	62	29,8	297	51,1
Aylık Harcama Tutarı	371	100	205	100	576	100
≤500 TL	219	59,0	136	66,3	355	61,6
>500	152	41,0	69	33,7	221	38,4
Anne	379	100	212	100	591	100
Sağ ve Yanında	366	96,6	204	96,2	570	96,4
Yanında Değil	13	3,4	8	3,8	21	3,6
Baba	379	100	212	100	591	100
Sağ ve Yanında	364	96,0	192	90,6	556	94,1
Yanında Değil	15	4,0	20	9,4	35	5,9
Anne (Öğrenim Durumu)	377	100	209	100	586	100
İlköğretim	191	50,66	126	60,29	317	54,10
Ortaöğretim	123	32,63	67	32,06	190	32,42
Lisans ve Lisansüstü	63	16,71	16	7,65	79	13,48
Baba (Öğrenim Durumu)	375	100	210	100	585	100
İlköğretim	109	29,07	100	47,62	209	35,73
Lise	120	32,00	81	38,57	201	34,36
Lisans ve Lisansüstü	146	38,93	29	13,81	175	29,91
Kardeş Sayısı	379	100	212	100	591	100
Bir	20	5,3	21	9,9	41	6,9
İki	187	49,3	97	45,8	284	48,1
Üç	109	28,8	59	27,8	168	28,4
Dört +	63	16,6	35	16,5	98	16,6
Ailenin Yaşadığı Yer	378	100	211	100	589	100
Büyükşehirden Daha Aşağı	165	43,5	163	76,9	328	55,5
Büyükşehir	214	56,5	49	23,1	263	44,5
Kalınan Yer	379	100	212	100	590	100
Ailenin Yanında	226	59,8	116	54,7	342	58,0
Ailenin Yanında Değil	152	40,2	96	45,3	248	42,0

3.2. Tanımlayıcı Bulgular

Araştırmadaki değişkenlerin genel değerlendirilmesinde; veriler parametrik test varsayımlarını taşımadığından ortanca ve yüzde değeri esas alınmıştır. Öğrencilerin öğrenme yaklaşımlarının belirlenmesi amacıyla toplam, ortanca puanları ve çeyrekler arası genişlikleri (ÇAG) belirlenmiştir. Bu durum Tablo 3'te gösterilmiştir.

Örneklemin derin öğrenme puan ortancasının 33,00 (ÇAG:8,00), en yüksek derin öğrenme ortancasının 48,00 en düşük derin öğrenme ortancasının ise 11,00 olduğu, bununla birlikte yüzeysel öğrenme puan ortancasının 32,00 (ÇAG:9,00), en yüksek yüzeysel öğrenme ortancasının 50,00 en düşük yüzeysel öğrenme ortancasının ise 13,00 olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Öğrenme Yaklaşımlarına İlişkin Ortancalar ve Çeyrekler Arası Genişlikler (ÇAG)

Öğrenme Yaklaşımları	Lisans		Önlisans		TOPLAM	
	Ortanca	ÇAG	Ortanca	ÇAG	Ortanca	ÇAG
Derin	32,00	9,00	34,00	8,25	33,00	8,00
Yüzeysel	31,00	9,00	35,00	9,00	32,00	9,00
n	377		210		587	

Okullara ilişkin toplam puanların ortancaları incelendiğinde, öğrencilerin genelde derin öğrenme yaklaşımını, yüzeysel öğrenme yaklaşımına nazaran daha fazla tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, önlisans öğrencileri lisans öğrencilerine göre derin öğrenme yaklaşımı çok az bir farkla daha fazla benimsedikleri ortaya çıkarken kendi içlerinde önlisans öğrencilerinin yüzeysel öğrenmeyi daha ağırlıklı tercih ettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğrenme yaklaşımını oluşturan alt boyutlar dikkate alındığında öğrencilerin öğrenme davranışı olarak sadece bir boyuta yönelmediği, her iki boyutta da farklılaşan puanlara sahip olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim ankete katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun derin ve yüzeysel öğrenme yaklaşımını 30-40 puan aralığında değerlendirdiği (163 öğrenci), çok az bir kısmının (9 öğrenci) sadece derin öğrenme ya da sadece yüzeysel öğrenme yaklaşımını tercih ettikleri bulgularına ulaşılmıştır. Bu durum Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Derin ve Yüzeysel Öğrenme Puanlarına Sahip Öğrenci Sayıları

Puanlar	Yüzeysel Öğrenme				Toplam	
	10-19	20-29	30-39	40-50		
Derin Öğrenme	10-19	0	2	10	3	15
	20-29	7	68	105	14	194
	30-39	10	124	163	20	317
	40-50	5	23	24	9	61
Toplam		22	217	302	46	587

3.3. Öğrencilerin Sosyo-Kültürel Özelliklerine Göre Öğrenme Yaklaşımları

Bu bölümde, öğrencilerin sosyo-kültürel özelliklerini belirleyen 13 bağımsız değişkenin, araştırmanın bağımlı değişkenlerinden derin öğrenme, yüzeysel öğrenme ve alt boyutları açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu analizler ile ilgili bulgular aşağıda sunulmuştur. İstatistiki anlamda farklılık göstermeyen bağımsız değişkenler değerlendirmeye alınmamıştır ($p>.05$).

3.3.1. Okul Türüne Göre Öğrenme Yaklaşımı

Okul türü ile derin öğrenme ve yüzeysel öğrenmenin tüm boyutları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur. İstatistiki açıdan bulunan farklılıklar Tablo 5'de verilmiştir. Bu farklılıklardan en göze çarpanı önlisans öğrencilerinin hem derin öğrenme ve alt boyutlarını hem de yüzeysel öğrenme ve alt boyutlarını lisans öğrencilerine nazaran daha fazla işe koştukları anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Okul Türüne Göre İlişkin Ortancalar ve Çeyrekler Arası Genişlikler

Boyutlar	Okul Türü	n	Ortanca	ÇAG	Z	P
Derin Öğrenme	Lisans	377	32,00	8,00	-5,635	p<.001
	Önlisans	210	35,00	8,25		
Derin Güdü	Lisans	377	15,00	4,00	-6,750	p<.001
	Önlisans	210	18,00	5,00		
Derin Strateji	Lisans	377	17,00	4,00	-3,480	p=.001
	Önlisans	210	18,00	4,25		
Yüzeysel Öğrenme	Lisans	377	31,00	9,00	-3,707	p<.001
	Önlisans	210	34,00	9,00		
Yüzeysel Güdü	Lisans	377	15,00	5,00	-2,516	p=.012
	Önlisans	210	16,00	6,00		
Yüzeysel Strateji	Lisans	377	16,00	4,00	-3,846	p<.001
	Önlisans	210	17,00	5,00		

3.3.2. Cinsiyete Göre Öğrenme Yaklaşımı

Yüzeysel öğrenme, ve yüzeysel öğrenmenin alt boyutu olan yüzeysel güdü ile cinsiyet arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılıklar bulunmuştur (sırasıyla: $Z=-3,171$ $p=,002$; $Z=-4,006$ $p<,001$). Farklılığın kaynağına yönelik ortanca değerler dikkate alındığında yüzeysel öğrenme ve yüzeysel güdü konularında erkeklerin daha yüksek algılarının olduğu anlaşılmaktadır. Cinsiyete göre öğrenme yaklaşımlarına ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrenme Yaklaşımı ve Cinsiyet

Boyutlar	Cinsiyet	n	Ortanca	ÇAG	Z	P
Derin Öğrenme	Erkek	239	33,00	9,00	-1,557	p=,119
	Kız	348	33,00	8,00		
Derin Güdü	Erkek	239	16,00	5,00	-1,168	p=,243
	Kız	348	16,00	5,75		
Derin Strateji	Erkek	239	17,00	5,00	-1,931	p=,053
	Kız	348	17,00	3,75		
Yüzeysel Öğrenme	Erkek	239	33,00	8,00	-3,171	p=,002
	Kız	348	31,00	9,00		
Yüzeysel Güdü	Erkek	239	16,00	5,00	-4,006	p<,001
	Kız	348	15,00	6,00		
Yüzeysel Strateji	Erkek	239	17,00	4,00	-1,547	p=,119
	Kız	348	17,00	5,00		

3.3.3. Yaşa Göre Öğrenme Yaklaşımı

Derin öğrenme, derin güdü ve derin strateji açısından yaşlar arasındaki fark istatistiki olarak anlamlı düzeyde görülmüştür (Sırasıyla: $Z=-3,155$ $p=,002$; $Z=-3,070$ $p=,002$; $Z=-2,777$ $p=,005$). 21 ve 21 yaşından küçük olanların 21 yaşından büyük olanlara nazaran daha fazla derin öğrenme yaklaşımını tercih ettikleri ve bu öğrencilerde derin stratejinin yüksek oluşu, derin güdünün ise eşit derecede olduğu ortanca değerlerinden anlaşılmaktadır. Yaşa göre öğrenme yaklaşımlarına ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrenme Yaklaşımı ve Yaş

Boyutlar	Yaş	n	Ortanca	ÇAG	Z	P
Derin Öğrenme	< 21	303	34,00	8,00	-3,155	p=,002
	> 21	284	32,00	8,00		
Derin Güdü	≤ 21	303	16,00	5,00	-3,070	p=,002
	> 21	284	16,00	5,00		
Derin Strateji	≤ 21	303	18,00	4,00	-2,777	p=,005
	> 21	284	17,00	4,00		
Yüzeysel Öğrenme	≤ 21	303	32,00	9,00	-0,742	p=,458
	> 21	284	32,00	8,00		
Yüzeysel Güdü	≤ 21	303	16,00	5,00	-0,073	p=,942
	> 21	284	16,00	5,00		
Yüzeysel Strateji	≤ 21	303	17,00	4,00	-1,179	p=,238
	> 21	284	16,00	5,00		

3.3.4. Sınıflara Göre Öğrenme Yaklaşımı

Derin öğrenme, derin güdü ve derin strateji açısından sınıflar arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı düzeyde görülmüştür (sırasıyla; $X^2=34,156$ $p<,001$; $X^2=37,792$ $p<,001$; $X^2=24,043$ $p<,001$). Bu farklılığın ilk iki sınıf ile son iki sınıf arasından kaynaklandığı, ilk iki sınıfın, derin öğrenme, derin güdü ve derin strateji yaklaşımlarını daha çok benimsedikleri, son iki sınıfın ise daha az benimsedikleri görülmektedir ($p<,008$). Sınıflara göre öğrenme yaklaşımlarına ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Öğrenme Yaklaşımları ve Sınıflar

Boyutlar	Sınıflar	n	Ortanca	ÇAG	Analiz
Derin Öğrenme	1	144	33,50	7,00	$X^2=34,156$ $p<,001$
	2	177	35,00	9,00	
	3	114	31,50	7,00	
	4	131	31,00	9,00	
Derin GÜDÜ	1	148	16,00	4,00	$X^2=37,792$ $p<,001$
	2	181	17,00	6,00	
	3	114	15,00	3,00	
	4	131	15,00	5,00	
Derin Strateji	1	147	17,00	4,00	$X^2=24,043$ $p<,001$
	2	184	18,00	4,00	
	3	114	17,00	3,00	
	4	131	16,00	3,00	
Yüzeysel Öğrenme	1	147	34,00	7,00	$X^2=4,622$ $p=,202$
	2	178	32,00	11,00	
	3	114	31,00	9,00	
	4	130	31,00	8,00	
Yüzeysel GÜDÜ	1	148	16,00	4,00	$X^2=3,664$ $p=,300$
	2	180	15,00	6,00	
	3	114	15,00	5,00	
	4	131	15,00	5,00	
Yüzeysel Strateji	1	151	17,00	4,00	$X^2=5,234$ $p=,155$
	2	186	17,00	6,00	
	3	114	16,00	5,00	
	4	130	16,00	4,00	

* Bonferroni düzeltmesine göre $p<,008$ (1) – (2) karşılaştırması
† Bonferroni düzeltmesine göre $p<,008$ (1) – (3) karşılaştırması
‡ Bonferroni düzeltmesine göre $p<,008$ (1) – (4) karşılaştırması
± Bonferroni düzeltmesine göre $p<,008$ (2) – (3) karşılaştırması
μ Bonferroni düzeltmesine göre $p<,008$ (2) – (4) karşılaştırması
Ω Bonferroni düzeltmesine göre $p<,008$ (3) – (4) karşılaştırması

3.3.5. Kardeş Sayısına Göre Öğrenme Yaklaşımları

Derin öğrenme, derin strateji, yüzeysel öğrenme ve yüzeysel güdü ile kardeş sayıları arasındaki fark istatistiki açıdan anlamlı düzeyde görülmüştür (Sırasıyla; $X^2=7,993$ $p=,046$; $X^2=8,775$ $p=,032$; $X^2=13,666$ $p=,003$; $X^2=16,875$ $p=,001$). Farklılığın kaynağının belirlenmesine yönelik yapılan bonferroni düzeltmeli Mann Withney U testi sonucu ($p<,008$) derin öğrenme ve derin strateji boyutlarında anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır. Bununla birlikte yüzeysel öğrenme ve yüzeysel güdü boyutlarında farklılığın bir kardeşi olanlar ile daha fazla kardeşi olanlar arasından kaynaklandığı söylenebilir. Bir kardeşi olanlar daha çok kardeşi olanlara göre yüzeysel öğrenme ve yüzeysel güdüyü daha fazla benimsemektedirler. Kardeş sayısına göre öğrenme yaklaşımlarına ilişkin bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Öğrenme Yaklaşımı ve Kardeş Sayısı

Boyutlar	Kardeş Sayısı	n	Ortanca	ÇAG	Analiz
Derin Öğrenme	1	41	33,00	8,50	$X^2=7,993$ $p=,046$
	2	283	32,00	7,00	
	3	165	34,00	9,00	* p=,920 † p=,313 ‡ p=,163 ± p<,039 μ p<,016 Ω p=,531
	4 +	98	34,50	9,00	
Derin Günü	1	41	16,00	5,50	$X^2=4,594$ $p=,204$
	2	283	16,00	4,00	
	3	165	16,00	6,00	
	4 +	98	16,00	5,25	
Derin Strateji	1	41	17,00	5,00	$X^2=8,775$ $p=,032$
	2	283	17,00	4,00	
	3	165	18,00	4,50	* p=,678 † p=,145 ‡ p=,064 ± p=,050
	4 +	98	18,00	4,25	
Yüzeysel Öğrenme	1	41	36,00	8,00	$X^2=13,666$ $p=,003$
	2	283	32,00	7,00	
	3	165	31,00	10,00	* p=,004 † p=,004 ‡ p=,002 ± p=,231
	4 +	98	30,50	11,00	
Yüzeysel Günü	1	41	17,00	3,50	$X^2=16,875$ $p=,001$
	2	283	16,00	5,00	
	3	165	15,00	6,00	* p=,006 † p=,001 ‡ p<,001 ± p=,076
	4 +	98	15,00	5,00	
Yüzeysel Strateji	1	41	18,00	3,50	$X^2=6,293$ $p=,098$
	2	283	17,00	4,00	
	3	165	17,00	5,00	
	4 +	98	16,00	6,00	

* Bonferroni düzeltmesine göre p<,008 (1) – (2) karşılaştırması
† Bonferroni düzeltmesine göre p<,008 (1) – (3) karşılaştırması
‡ Bonferroni düzeltmesine göre p<,008 (1) – (4) karşılaştırması
± Bonferroni düzeltmesine göre p<,008 (2) – (3) karşılaştırması
μ Bonferroni düzeltmesine göre p<,008 (2) – (4) karşılaştırması
Ω Bonferroni düzeltmesine göre p<,008 (3) – (4) karşılaştırması

3.3.6. Annenin-Babanın Eğitim Durumuna Göre Öğrenme Yaklaşımı

Annenin eğitim durumu ile yüzeysel öğrenme ve yüzeysel güdü açısından farklılık istatistiki açıdan anlamlı düzeyde görülmüştür (Sırasıyla; $X^2=6,365$ p=,041; $X^2=9,758$, p=,008). Uygulanan posthoc test sonucunda (p<,017); farklılığın annenin “ilköğretim” ya da “ortaöğretim” düzeyinde eğitilmiş olması ile yüzeysel öğrenme ve yüzeysel güdü açısından farklılık istatistiki açıdan anlamlı düzeyde bulunmuştur (sırasıyla; Z=-2,532 p=,011; Z=-3,093, p=,002). Ortanca değerleri dikkate alındığında annesi ortaöğretim mezunu olan öğrencilerin, annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilere oranla, yüzeysel öğrenme ve yüzeysel güdü yaklaşımını daha çok tercih ettikleri anlaşılmaktadır.

Babanın eğitim durumu ile yüzeysel öğrenme, yüzeysel güdü ve derin güdü arasındaki farklılık istatistiki olarak anlamlı olarak değerlendirilmiştir (sırasıyla; $X^2=6,536$, p=,038; $X^2=6,423$, p=,040; $X^2=6,461$ p=,040). Farklılığının kaynağının bulunmasına yönelik uygulanan posthoc test sonucunda (p<,017) annenin eğitimi ile paralel bir şekilde, babanın “ilköğretim” ya da “ortaöğretim” düzeyinde eğitilmiş olması ile yüzeysel öğrenme ve yüzeysel güdü arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık (sırasıyla; Z=-2,545 p=,011; Z=-2,394 p=,017) olmasına rağmen, derin güdü ile babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır (p=,311).

3.3.7. Ailenin Yaşadığı Yere Göre Öğrenme Yaklaşımı

Derin öğrenme, derin güdü, yüzeysel öğrenme ve yüzeysel strateji ile ailenin yaşadığı yer arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılıklar bulunmuştur (sırasıyla: $Z=-2,437$ $p=,015$; $Z=-2,418$ $p=,016$; $Z=-2,509$ $p=,012$; $Z=-2,572$ $p=,010$; $Z=-2,484$ $p=,013$). Ailenin yaşadığı yer incelendiğinde; aileleri büyükşehirden daha küçük yerleşim yerlerinde ikamet eden öğrencilerin, aileleri büyükşehirde yaşayan öğrencilere nazaran derin öğrenme yaklaşımlarını daha fazla benimsedikleri ortanca değerlerine bakılarak anlaşılmaktadır. Ailenin yaşadığı yere göre öğrenme yaklaşımlarına ilişkin bulgular Tablo 10'dadır.

Tablo 10. Öğrenme Yaklaşımları ve Ailenin Yaşadığı Yer

Boyutlar	Ailenin Yaşadığı Yer	n	Ortanca	ÇAG	Z	P
Derin Öğrenme	B.Şehirden Daha Aşağı	326	34,00	8,25	-2,437	p=,015
	Büyükşehir	261	32,00	8,00		
Derin Güdü	B.Şehirden Daha Aşağı	326	16,00	5,00	-2,418	p=,016
	Büyükşehir	261	15,00	5,00		
Derin Strateji	B.Şehirden Daha Aşağı	326	17,00	4,00	-1,848	p=,065
	Büyükşehir	261	17,00	4,00		
Yüzeysel Öğrenme	B.Şehirden Daha Aşağı	326	33,00	10,00	-2,509	p=,012
	Büyükşehir	261	31,00	9,00		
Yüzeysel Güdü	B.Şehirden Daha Aşağı	326	16,00	5,00	-1,560	p=,119
	Büyükşehir	261	15,00	5,00		
Yüzeysel Strateji	B.Şehirden Daha Aşağı	326	17,00	4,00	-2,572	p=,010
	Büyükşehir	261	16,00	4,00		

3.3.8. Okul Tercih Sırası Açısından Öğrenme Yaklaşımı

Üniversite sınavında okulun tercih edilme sırası açısından derin öğrenme ve derin güdü arasındaki farklılık istatistiki düzeyde anlamlı görülmüştür. (sırasıyla; $X^2=7,831$ $p=,020$; $X^2=8,292$ $p=,016$).

Uygulanan posthoc testi sonucunda ($p<,017$);

a. Yapılan üniversite sınavı sonucunda okula ilk 5 tercihten girenler ile 15 ve üstü tercihten girenlerin aralarında derin güdü açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olduğu ($Z=-2,683$ $p=,007$) tespit edilmiştir. Bu farklılığın 5 ve daha düşük sıradaki tercih sırasından okulu kazananlardan kaynaklandığı ve derin öğrenme algısının bu grupta daha fazla olduğu anlaşılmıştır.

b. Yapılan üniversite sınavı sonucunda ilk 5 ve 15 ve üstü tercihten okula girenler aralarında derin öğrenme açısından anlamlı bir farklılığın olduğu ($Z=-2,687$ $p=,007$) anlaşılmıştır. Ortanca değerlerine bakıldığında 15 ve daha üst sıradan tercih yaparak okulu kazananlarda derin güdü yaklaşımlarının düşük olduğu söylenebilir.

4. Tartışma

Bu çalışmanın amacı; lisans ve önlisans eğitim düzeylerinde işletme alanında eğitim gören öğrencilerin cinsiyet, eğitim gördükleri sınıflar, yaş, aile gelir düzeyi, anne babanın eğitim durumları, kardeş sayısı, eğitim süresince kalınan yer, aylık harcama tutarları ile öğrenme yaklaşımları arasında istatistiki anlamda fark olup olmadığının araştırılmasıdır.

Ekinci'nin (2009) Ramsden'den aktardığına göre öğrenme yaklaşımı; öğrenci ile öğrenme arasındaki bir etkileşim olarak tanımlanmaktadır. Buna göre, öğrenme yaklaşımının öğrenciden öğrenciye, ortamdaki ortama ve zamandan zamana değişebileceği söylenebilir. İlave olarak öğrencinin, farklı sosyal deneyimler sonucu kazandığı kültürü (Li, Chen ve Tsai, 2008), kişilik özellikleri ve motivasyonu (Entwistle ve McCune, 2004), eğitim müfredatları, öğretim tekniği (Groves, 2005), ağır iş yükü, kariyer planları (Choy, O'grady ve Rotgans, 2011) onun öğrenme yaklaşımlarına ilişkin tercihlerinde etkili olabilmektedir. Bu paralelde araştırmamız kapsamında incelenen öğrenme yaklaşımlarının, kullandığımız bazı bağımsız değişkenlere göre farklılık gösterdikleri saptanmıştır.

Araştırmamız sonucunda her iki üniversitedeki öğrencilerin ortalanca puanları dikkate alındığında, öğrencilerin orta puan (30,00) olarak belirlenen puanın üzerinde bir derin (33,00) ve yüzeysel (32,00) öğrenme yaklaşımına sahip oldukları görülmektedir. Bulgumuza paralel olarak Ekinci (2009)'nin araştırmasında da incelenen üniversitelerdeki öğrencilerin derin öğrenme

yaklaşımının ortalama puanın üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak Ekinci'nin araştırmasında öğrencilerin yüzeysel öğrenme tercihlerinin orta puan olan 54,00'ın çok az altında (53,51) oldukları bulgularına ulaşılmıştır (Ekinci,2009). Bu durum öğrencilerin herhangi bir öğrenme yaklaşımı bakımından baskın olarak nitelemeye yetecek yükseklik ya da düşüklükte bir öğrenme yaklaşımı tercihlerinin olmadığını, öğrencilerin hem derin hem de yüzeysel öğrenmeyi tercih edebileceklerini göstermektedir. Bu bulgu ulusal ya da uluslar arası yapılmış çalışmalar ile paralellik göstermektedir (Ekinci, 2009; Ozan, Köse, ve Gündoğdu, 2012; Pandey ve Zimitat, 2006; Senemoğlu, 2011; Zhang ve Lambert, 2008).

Lisans öğrencilerinin öğrenme yaklaşımlarına ilişkin ortalanca puanlar değerlendirildiğinde, bu öğrencilerin derin öğrenmeyi yüzeysel öğrenmeden daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Bu bulgu Ekinci (2009), Ekinci ve Ekinci (2011), Ozan ve Çiftçi (2013)'nin çalışmaları ile paralellik göstermektedir. Zira bu durum öğretme-öğrenme ortam özelliklerinin, öğrencilerin zamanla derin öğrenme yönelimini artırma yönünde etkileyemediğinin bir göstergesi olabilir. Buna karşın önlisans öğrencilerinin yüzeysel öğrenmeyi derin öğrenmeden daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Bunu nedeni; eğitim sürelerinin daha kısa olması, üzerlerindeki iş yükünün ve zaman baskısının yüksek olmasına bağlanabileceği gibi bu öğrencilerin ilgili alandaki meslek liselerinden mezun olmaları ve konulara belirli bir ölçüde hakim olmasına bağlanabilir.

Öğrencilerin her iki öğrenme yaklaşımından sadece birini tercih etmedikleri araştırmamız içerisindeki Tablo 4'den anlaşılmaktadır. Öğrencilerin puan aralıkları dikkate alındığında öğrencilerin yaklaşık 1/3'ü hem derin hem de yüzeysel öğrenmeyi 30-39 puan bandında tercih ettikleri görülmektedir. Benzer şekilde Beşoluk ve Önder'in 2010 yılında yaptığı bir araştırmada öğrencilerin herhangi bir öğrenme yaklaşımını ağırlıklı olarak tercih etmedikleri, öğrencilerin tercihlerinin derin öğrenmede 30-39 puan, yüzeysel öğrenmede ise 20-29 puan aralıklarında seyrettiği bulgusuna ulaşılmıştır (Beşoluk ve Önder, 2010).

Öğrenme yaklaşımları ile öğrencilerin eğitim gördükleri sınıflar arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılık sonucunda ilk sınıflarda derin öğrenme yaklaşımı sergileyen öğrencilerin son sınıflara doğru yüzeysel öğrenme yaklaşımına kaydığı görülmektedir. Ekinci ve Ekinci (2011)'nin yaptığı çalışmada ise bulgularımızın aksine öğrenme yaklaşımları ile sınıflar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Buna rağmen, Ozan ve Çiftçi (2013)'nin 2011-2012 eğitim öğretim yılında yaptığı bir araştırmada öğrencilerin en yüksek derin öğrenme yaklaşımına 2'nci sınıfta sahip olurken, en düşük 3'üncü sınıfta sahip oldukları bulgusuna ulaşması ile sınıfların ilerledikçe öğrencilerin derin öğrenme yaklaşımı koruyamadıkları ve derin öğrenme tercihlerinin azalması bulguları Senemoğlu (2011)'nin araştırmasında da vurgulanmakta ve araştırmamızla paralellik göstermektedir.

Öğrenenin üniversite ortamına gelmeden önceki geçirdiği eğitim yaşantılarının onun öğrenme yaklaşımlarına ilişkin tercihlerinde etkili olabilmektedir (Ekinci,2009). Arslantaş, Özkan ve Külekçi (2012)'nin 2010-2011 eğitim-öğretim yılında yaptıkları bir araştırmada, öğrencilerin ailelerinin yaşadıkları yer ile akademik başarı puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuşlardır. Araştırma sonucunda, il merkezlerinde ikamet eden öğrencilerin akademik başarı puanlarının, daha küçük yerleşim yerlerinden gelen öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Beşoluk ve Önder'in yaptığı araştırma sonucunda yaşamlarının büyük bir bölümünü büyük şehirlerde geçirenlerin ve köyde geçirenlerin yüzeysel öğrenme yaklaşımı puanları arasındaki farkın büyük şehirde geçirenlerin lehine anlamlı olduğunu göstermiştir (Beşoluk ve Önder, 2010). Beşoluk ve Önder'in (2010) araştırması ile paralel bir şekilde araştırmamızda da ailesi büyükşehirde yaşamayan öğrencilerin hem derin hem de yüzeysel öğrenmeyi büyükşehirde yaşayanlara göre daha fazla kullandıkları bulgularına ulaşılmıştır. Küçükşehirden büyükşehirde gelen öğrencilerin büyükşehirlerde eğitim ve yaşam ortamlarının daha karmaşık olması, konu ve olayları anlamak için daha fazla çaba sarf etmek zorunda kalması bu durumu açıklayabilir.

Araştırmamızda derin öğrenme ile cinsiyet arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın olmamasına rağmen yüzeysel öğrenme ve yüzeysel güdünün erkeklerde daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Benzer şekilde, Ozan, Köse ve Gündoğdu (2012)'nin yaptığı bir araştırmada yüzeysel öğrenme ile cinsiyet arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuş, yüzeysel öğrenme yaklaşımını erkeklerin kızlara göre daha fazla tercih ettikleri bulgularına ulaşılmıştır. Buna rağmen literatürde öğrenme yaklaşımı ile cinsiyet arasında herhangi bir istatistiki anlamlı farkın olmadığına dair bulgular da mevcuttur (Ellez ve Sezgin, 2002). Altun'un (2013) 2011-2012 eğitim öğretim yılında yaptığı bir araştırmada da araştırmamızı destekler biçimde, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre yüzeysel öğrenme yaklaşımını daha fazla benimsedikleri bulgularına ulaşılmıştır. Bununla birlikte Senemoğlu'nun (2011) yaptığı çalışmada erkek öğrencilerin kız öğrencilere nazaran daha fazla derin öğrenmeyi tercih ettikleri bulgularına ulaşılmıştır. Beşoluk ve Önder'in (2010) yaptığı bir araştırmada da cinsiyete göre öğrenme yaklaşımları karşılaştırıldığında derin öğrenmede kızlar lehine, yüzeysel öğrenmede ise erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Literatürdeki araştırma sonuçlarının cinsiyete göre farklı çıkmasının nedeni, eğitim görülen alanın özelliği ve eğitim görülen ortamın farklılığı olarak gösterilebilir.

Yaşam deneyimi ve yaşın ilerlemesi, öğrenme yaklaşımını belirlemede önemli bir faktör olabilir (Groves, 2005). Ak'ın (2008), Duff'tan aktardığına göre yaş değişkeninin derin öğrenme yaklaşımı ile pozitif yönlü ilişkisinin olmasına rağmen, yüzeysel öğrenme ile negatif yönlü bir ilişkisi bulunmaktadır. Araştırmamızda, literatürdeki bu bulguların aksine yaşın ilerledikçe derin öğrenmeden ziyade yüzeysel öğrenmenin ağırlık kazandığı bulgularına ulaşılmıştır. Bu durum sınıf ile yüzeysel öğrenme arasındaki pozitif yönlü artış bulgusu ile de desteklenebilir.

Ak'ın (2008) Lizzio'dan aktardığına göre, yoğun iş yükü öğrencileri yüzeysel öğrenmeye itmektedir. Araştırmamızda ulaşılan bulgulara göre de, lisans ve önlisans öğrencilerinin öğrenme yaklaşımları arasındaki fark da literatürdeki bu bilgi ile açıklanabilir. Ayrıca, önlisans öğrenimindeki ikinci sınıf öğrenci ile lisans öğrenimindeki dördüncü sınıf öğrencisinin hayata atılma kaygısı, okul hayatından sonraki belirsizlikler, iş sınavlarına hazırlanma çabası öğrencileri yüzeysel öğrenmeye iten sebepler arasında sayılabilir.

Yapılan literatür taramasında lisans öncesi eğitimlerde anne-baba eğitim durumları, aile gelir seviyesi, kardeş sayısı ve üniversite sınavı tercih sırası değişkenleri ile öğrenme yaklaşımı arasındaki ilişkiyi sorgulayan araştırmalara rastlanmasına rağmen (Arslantaş, Özkan ve Külekçi 2012; Bakış ve diğ. 2009; Kandemir ve Kaya 2010; Şengönül 2013), lisans seviyesindeki eğitimlerde bu bağımsız değişkenlerin sorgulandığı herhangi bir kaynağa rastlanamamıştır. Araştırmamızda; bu değişkenler değerlendirildiğinde, anne babanın eğitim seviyesi ile ailenin gelir seviyesinin artması durumunda yüzeysel öğrenmenin daha fazla tercih edildiği, kardeş sayısının artması ise derin öğrenme yaklaşımının daha fazla tercih edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedeni, gelir durumu düşük, kardeş sayısı çok ve anne babasının eğitim seviyesi düşük olan öğrencilerin gelecek ile ilgili daha fazla kaygıları, başarılı olabilmek için derin öğrenmeye daha fazla ihtiyacı olması şeklinde yorumlanabilir.

Üniversitedeki bölümünü ilk beş sırada tercih eden öğrencilerin, onbeş ve üzeri sırada tercih eden öğrencilere göre derin öğrenmeyi daha fazla benimseme bulgusunun nedeni, öğrencilerin bölüme isteyerek ve bilinçli olarak girmesi şeklinde yorumlanabilir. Onbeş ve üzeri sıradaki tercihinden bölüme kayıt yaptıranların ise fazla istemeyerek de olsa "açıkta kalmamak" için bölüme kayıt yaptırdığı, bir an önce mezun olmak için derin öğrenmeden ziyade yüzeysel öğrenmeye yönelenler biran önce mezun olmak istemesinden kaynaklandığı düşünülebilir.

5. Sonuç

İşletme bölümündeki dersler dikkate alındığında (hem sayısal hem de sözel derslerin var olması), öğrencinin başarılı olabilmesi için disiplinin özelliğine göre her iki öğrenme yaklaşımını da kullanmaları gerekebilir.

Önlisans düzeyindeki öğrencilerin yüzeysel öğrenmeyi daha fazla tercih etmesinin nedeni genelde meslek lisesi mezunu olmaları, orta öğrenim seviyesinde bir çok dersi alarak temel bilgiye sahip olmaları, staj yapmış olmaları, konulara kısmen de olsa aşina olmaları öğrenirken daha az çaba sarf etmeleri şeklinde gösterilebilir. Diğer taraftan önlisans öğrencilerinin eğitim süresinin iki yıl olması hayata atılmaya yönelik kaygıların hemen başlaması ve zaman baskısının yüksek olması öğrencileri yüzeysel öğrenmeye iten nedenlerin arasında gösterilebilir. Aynı kaygı lisans öğreniminde son sınıflarda da gözlenmektedir. Nitekim eğitimin ilk yıllarında derin öğrenme tercih edilirken son yıllarda yüzeysel öğrenmeye kaydığı belirlenmiştir. Eğitim süresinin son yılındaki öğrencilerin mezuniyet kaygısı, iş sınavlarına hazırlanma ve "mezun olunca ne yapacağım ?" sorusuna yanıt araması, üniversite derslerini sadece başarılı olacak kadar çalışmaya itebilmektedir. Bu durum öğrenciyi dersi öğrenmek için çalışmak değil de sadece geçmek için çalışmasına yani yüzeysel öğrenmeye doğru yönlendirmiş olabilir.

Araştırma sonuçlarına göre üniversiteye ilk beş tercihinde giren öğrencilerin derin öğrenmeyi daha fazla benimsemeleri bu bölüme isteyerek gelmiş olmaları, mezun olunca bu alanda çalışma gibi bir tercihlerinin olabileceği ile bağlantılı olarak düşünülebilir.

Diğer taraftan tek çocuk olanların, aile imkanlarından daha fazla faydalananı olmasının getirdiği ekonomik rahatlık ve çeşitli sosyo-psikolojik faktörler (bu faktörler çalışmamızda araştırma kapsamına alınmamıştır) gibi nedenlerle gelecekle ilgili kaygıların diğer çok çocuklu ailelerde yetişenlere göre daha düşük olabileceği söylenebilir. Bunun neticesinde öğrencilerde yüzeysel öğrenmeye yönelimin olabileceği düşünülebilir.

Kaynaklar:

- Ak, Şerife (2008). A conceptual Analysis on the Approaches to Learning. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 8 (3), 720-770
- Altun, S. (2013). Öğretmen Adaylarının Ders Çalışma Yaklaşımlarının Üniversite Türüne, Öğrenim Görülen Alana ve Cinsiyete Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 2: Makale No:26
- Arslantaş,H.İ., Özkan, M.,Külekçi,E.,(2012). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Akademik Başarı Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(39), 395-407
- Bakış, O.,Levent, H.,Insel, A.,Sezgin, P.,(2009). Türkiye’de Eğitime Erişimin Belirleyicileri. *Eğitim Reformu Girişimi*, Sabancı Üniversitesi.
- Batı, H.A., Tetik, C., Gürpınar E., (2010). Öğrenme Yaklaşımları Ölçeği Yeni Şeklini Türkçeye Uyarlama ve Geçerlilik Güvenirliklik alışıması. *Türkiye Klinikleri J.Med.SCI* 30, (5):1639-1646
- Beşoluk, Ş., Önder, İ., (2010). Öğretmen Adaylarının Öğrenme Yaklaşımları, Öğrenme Stilleri ve Eleştirel Eğilimlerinin İncelenmesi. *İlköğretim online*, 9 (2), 679-693
- Biggs, J. Kember, D., Leung, D.Y.P. (2001). The revised two-factor study process questionnaire: R-SPQ-2F. *British Journal of Educational Psychology* 71: 133-149
- Chan, K., (2003). Hong Kong Teacher Education Students’ Epistemological Beliefs and Their Relations with Conceptions of Learning and Learning Strategies.

- Choy, J.L.F., O'grady, G, Rotgans, J.I. (2011). Is the Study Process Questionnaire (SPQ) a good predictor of academic achievement? Examining the mediating role of achievement-related classroom behaviours. *Ins Sci*, 40:159-172
- Çalışkan, M., Yurt, E., Aydin, M., (2013). Düzenlenmiş İki Faktörlü Öğrenme Yaklaşımları Envanteri'nin (R-F-LPQ) Geçerliliğinin Doğrulayıcı Faktör Analizi İle Sınanması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14 (2), Ağustos, 107-121
- Ekinci, N. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları. *Eğitim ve Bilim*, 34 (151), 74-88
- Ekinci, N., Ekinci, C.E., (2011). Bazı Eğitim Fakültelerinde İlköğretim Programları Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Bahar, (26), 230-247
- Ellez, A.M., Sezgin, G., (2002). Öğretmen Adaylarının Öğrenme Yaklaşımları. *V.Ulusal Fen Bilimleri Kongresi*, ODTÜ Ankara, 12-18 Eylül 2002
- Emila, O., Bloomfield, L., Rotern, A. (2012). Measuring student' approaches to learning in different clinical rotation. *BMC Medical Education* , (12), 114
- Entwistle, N., McCune V., (2004). The Conceptual Bases of Strategy Inventories. *Educational Psychology Review*, 16 (4) 325-345
- Groves, M., (2005). Problem-Based Learning and Learning Approach: Is There A Relationship?. *Advances in Health Sciences Education*, (10), 315-326
- Kandemir, O., Kaya,F.,(2010). Gelir Dağılımının Yüksek Öğrenimde Fırsat Eşitliğine Etkisi: Türkiye'de Özel Üniversite Gerçeği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18 (2), 557-566
- Li, Y., Chen, P., Tsai S., (2008). A comprasion of the learning Styles Among Different Nursing Programs in Taiwan: Implications for Nursing Education. *Nursing Education Today*, 28, 70-76
- Ozan, C., Köse, E., Gündoğdu, K. (2012). Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımlarının İncelenmesi. *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 2, (2), 76-92
- Ozan, C., Çiftçi, M. (2013). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları Tercihleri ve Öğrenmeye İlişkin Algılarının İncelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 3 (1), 56-66
- Önder, İ., Beşoluk, Ş. (2010). Düzenlenmiş İki Faktörlü Çalışma Süreci Ölçeğinin (R-SPQ-2F) Türkçeye Uyarlanması. *Eğitim ve Bilim*, 35 (157), 55-67
- Özer, B. (2002). İlköğretim ve Ortaöğretim Okullarının Eğitim Programlarında Öğrenme Stratejileri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1, (1):17-32
- Pandey, P., Zimitat, C. (2006). Medical Students' Learning of Anatomy: Memorisation, Understanding and Visualisation. *Blackwell Publishing Ltd. Medical Education* 41: 7-14
- Senemoğlu, N. (2011). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğrenme Yaklaşımları ve Çalışma Becerileri. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), 65-80
- Sümbüloğlu, K., Sümbüloğlu V., Akyüz, K. (2005). *Anket Yöntemi ile Bilimsel Araştırma*, Songür Yayıncılık, Ankara, 43-48, 85-99
- Şengönül, T. (2013). Sosyal Sınıfın Boyutları Olarak Gelirin, Eğitimin ve Mesleğin Ailelerdeki Sosyalleşme-Eğitim Süreçlerine Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38 (167), 128-143
- Yılmaz M.B., Orhan F., (2011). Ders Çalışma Yaklaşımı Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlilik Güvenirlik Çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 36 (159), 70-83.
- Zhang, H., Lambert,V.,(2008). Critical Thinking Dispositions and Learning Styles of Baccalaureate Nursing Student From China. *Nursing and Health Sciences*, 10, 175-181

EK-1 Düzenlenmiş İki Faktörlü Çalışma Süreci Ölçeği

S.N.	İfadeler	Her zaman	Genellikle	Ara sıra	Nadiren	Hiç
1	Zaman zaman ders çalışmak bana derin bir kişisel tatmin hissi verir					
2	Bir konu üzerinde yeterince çalışarak kendi çıkarımlarımı yapabiliyorsam kendimi yeterli hissedirim					
3	Amacım Dersi en çalışmayla geçmektir					
4	Yalnızca sınıfta verilen materyallere veya dersin konu başlıklarına ciddi bir şekilde çalışırım					
5	Bir kere başladıktan sonra, neredeyse her konunun benim için son derece ilginç olabileceğini düşünüyorum					
6	Yeni konuların çoğunu ilginç bulurum ve sıkça bu konularda daha fazla bilgi edinmek için ekstra zaman harcarım					
7	Aldığım bir dersi çok ilginç bulmaz isem çalışmamı en az düzeyde (minimumda) tutarım					
8	Bazı konuları anlamasam dahi ezberleyene kadar üzerinden tekrar tekrar geçerim					
9	Benim için zaman zaman akademik konuları çalışmak, bir roman ya da bir film kadar heyecan verici olabiliyor					
10	Önemli konuları tamamen anlayana kadar kendimi o konularda sınırlarım					
11	Önemli konuları anlamaya çalışmaktansa ezberleyerek birçok sınavda başarılı olabilirim					
12	Genellikle belirtilen yerler dışındaki konulara çalışmam, çünkü fazladan çalışma yapmanın gereksiz olduğunu düşünüyorum					
13	Derslerime çok çalışıyorum, çünkü materyalleri ilginç buluyorum					
14	Boş zamanlarımda çoğunu farklı derslerde tartışılan ilginç konular hakkında daha fazla bilgi edinmek için harcarım					
15	Konuları derinlemesine çalışmanın yararlı olmadığını düşünüyorum, çünkü konular hakkında genel bilgiye sahip olmak dersten geçmek için yeterliyken daha fazlasını yapmak yalnızca kafa karışıklığına ve zaman kaybına neden olur					
16	Öğretim elemanlarının, sınavda sorulmayacağını herkesin bildiği konular üzerinde uzun zaman harcamamızı beklememesi gerektiğine inanıyorum					
17	Derslerin çoğuna, zihnimde konu ile ilgili cevaplamak istediğim sorularla girerim.					
18	Çoğunlukla dersler işlenirken önerilen kaynakları okumayı yararlı buluyorum					
19	Sınavda çıkma ihtimali olmayan materyalleri öğrenmenin gereksiz olduğunu düşünüyorum					
20	Sınavlarda başarılı olmanın en iyi yolunun, çıkması muhtemel soruların cevaplarını ezberlemek olduğunu düşünüyorum					

Extended Abstract

1. Introduction

Learning approach is a tool that facilitates students' self-learning (Ozer, 2002), determines the quality of learning (Caliskan, Yurt & Aydin, 2013; Senemoglu, 2011), expresses students' orientation (meaning search, memorization, achievement, etc.) that occurs depending on the intention while dealing with the learning issue (Ekinici, 2009) and tries to uncover how to students learn and to develop the learning processes (Entwistle, 2004).

Students who adopt the deep approach which is one of the sub-dimensions of learning approach regard the learning as a motivative factor in terms of subject matter or material they work and be in a struggle for understanding the underlying structure and meaning of the subject to be learned analyzing the critical evidence and producing dynamic new information. They know that all their efforts are for their own development. On the other hand, students who adopt the surface approach endeavor to complete the subject or the course under their responsibilities and to eliminate the fear of failing. The purpose of surface learners is to fulfill the course requirements by memorizing all the information whether they are linked or related to each other or not. Surface learners follow the evaluations made at the end of the lessons anxiously (Choy, O'grady & Rotgans, 2011; Emila, Bloomfield & Rotern, 2012).

When approaches taken into consideration in terms of learning product qualities, in surface learning approach, aiming to reach an average success through the shortest way and with the least effort and similarly, in strategic learning approach, attempting to take the learning issue according to the evaluative expectations are not desired cases with regards to actualization of high level learnings. High quality learning outcomes are seen to be associated with the preference of the deep learning approach.

2. Method

2.1. Aim of the Study

In this study, it is aimed to investigate whether there is a difference between socio-cultural characteristics and learning approaches of bachelor and associate degree students studying in the department of business administration.

2.2. Population and Sample

The research population consists of nearly 2950 students studying in Department of Business Administration under Faculty of Economics and Administrative Sciences within Gazi University (BA), Department of Business Management and Department of Accounting and Tax Application under School of Social Sciences within Akdeniz University (Associate Degree). In the research, instead of connecting with the population of study, by doing sample selection, it is evaluated that data which is representable enough could be collected in a shorter time and more economical way.

2.3. Materials and Method

Within the research context, "Regulated Two-Factor Study Process Questionnaire (R-SPQ-2F)" developed by Biggs, Kemberg and Leung in 2001 and adopted to Turkish by Onder and Besoluk in 2010 for determining learning approaches was put to use (Onder & Besoluk, 2010), (see App.1). The research was conducted in April-May 2013.

3. Results

Looking at the profile of surveyed students, it is seen that approximately %60 percent are females, %95 live with their parents, %42 study in different cities from their parents' legal residence, majority of participants are two or three siblings and spend 500 Turkish Liras and under 500 TL monthly.

In the consequence of the statistical analysis, these results were found that:

Associate degree students apply the surface learning approach and sub-dimensions of it as well as the deep learning approach and sub-dimensions more than undergraduate students,

In the surface learning and the surface motive points, males have higher perception,

The ones 21 years old and younger than 21 prefer the deep learning approach more and have higher deep strategy than to the ones older than 21; however, they are in the same level in deep motive terms,

In an undergraduate education, the first two years of studies are more interested in the deep learning, the deep motive and the deep strategy approaches while the last two years are less interested;

The ones have only one sibling adopt the surface motive and surface learning approaches more than the ones have more siblings;

The students whose mothers are secondary school graduates prefer surface motive and surface learning approaches more in proportion to the ones whose mothers are primary school graduates;

The students whose families reside in smaller settlements than big cities adopt the learning approaches more with respect to the ones whose families live in big cities;

The perception of deep learning is higher for those who got into a school that was ranked among the first 5 on their school preference list, while the deep motive approach is low for those who got into a school that was ranked 15th or more.

4. Discussion

Learning approach is defined as an interaction between student and learning as Ekinici (2009) quoted from Ramsden. Accordingly, it can be stated that learning approach may differ from student to student, medium to medium and time to time as well. In addition to this, culture gained in the consequence of different social experiences (Li, et al. 2008), personality traits and motivation (McCune, 2004), curricula and teaching techniques (Groves, 2005), heavy work load and career plans (Choy, O'Grady & Rotgans, 2011) may affect the preferences of students concerning learning approaches. Correspondingly, it was found that the learning approaches examined within the context of this research vary according to some independent variables used.

When undergraduate students' average scores in relation to learning approaches were evaluated, it is seen that the students prefer the deep learning more than the surface learning. This finding shows parallelism with the studies of Ekinici (2009), (Ekinici & Ekinici, 2011), Ozan & Citci (2013). Likewise, this situation may be an indicator of that features of teaching & learning environment is not able to affect students in terms of increasing orientation of the deep learning by time. However, it is seen that associate degree students prefer surface learning approach to deep learning. As well as this situation can be caused by having shorter school time, heavy work load and high time pressure; also, it can be caused by graduating from vocational high schools of relevant area and being competent at the subjects to some extent.

A significant difference in terms of statistics was found between learning approaches and years that students study. Based on this difference, it is obvious to see that the students who are close to the deep learning approach in the first years of their studies gravitate towards the surface learning through the last years. In contrast to our findings, a remarkable difference was not found between learning approaches and years in the studies of Ekinici & Ekinici (2011). Nevertheless, the findings of the research conducted by Ozan in 2011-2012 school year which shows that while students have the highest deep learning orientation in the second year of their studies, they have the lowest one in the third year (Ozan & Ciftci, 2013) and the findings that while the years passing, students cannot maintain the deep learning approach and their preferences become lower are emphasized in Senemoglu's (2011) research and show parallelism with this study as well.

Life experience and getting older may be effective factors determining learning approach (Groves, 2005). As Ak (2008) quoted from Duff, although there is a positive relation between the deep learning approach and the age variable, there is a negative relation with the surface learning approach. In the research, in contrast to the findings in literature, it was found that the surface learning approach gain importance rather than the deep learning while getting older. This situation can be supported with the findings showing that there is a positive relation between the surface learning approach and the years of study.

As Ak (2008) quoted from Lizzio, the heavy work load push the students into the surface learning. According to the results found in this study, the difference between the learning approaches of bachelor and associate degree students can be explained with the help of this information in the literature. Also, the issues of senior students in bachelor and 2nd year associate degree students like life concerns, uncertainty about after graduation, preparation for job interviews can be stated among the reasons pushing students into the surface learning.

5. Results

When the courses (both numeric and verbal) in the department of business administration taken into consideration, in order to be successful, the students may have to use both of the learning approaches according to the features of the discipline.

The reason why the associate level students prefer the surface learning approach more than the other ones can be explained as being a vocational high school graduate, having the basic knowledge by taking many courses at the secondary level, completing an internship, being familiar with the subject partially at least and making less effort while learning. On the other hand, having two-year of school time, challenging with the life concerns starting immediately and being under time pressure can be stated among the reasons that lead the associate degree students to surface learning. The same concerns are also observed in the last year in undergraduate education. Indeed, it has been found that while the deep learning approach is being preferred in the first years of education, this preference shifts to the surface learning in the last years of it. The concerns about graduation, preparation for job interviews and searching for an answer to "What will I do after graduation?" question of senior students lead them just to be successful enough to complete the courses. In other words, this situation may lead the students not to learn the subject matters, but to study in order to pass the exams or to the surface learning, in short.

According to the results of the research, the deep learning approach can be related to students' studying in this department willingly because it was one of their top five preferences, and planning to work at this field after graduation.

On the other hand, it can be stated that the ones who are the only child of the family may have less concerns about future with respect to the ones grew up in a multi-child family because of the factors like economic comfort and different socio-psychological factors (these factors were not taken into the research context) based on taking more advantage of the family's facilities.